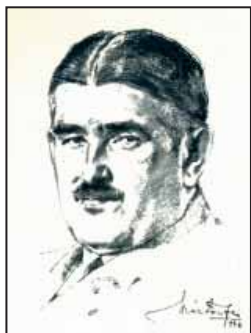

VERSES POLC

Szerkeszti: **Dr. Molitorisz Pál**
Gyökössy Endre
 (1880–1957)

Portréja

*Az ember: ember; jó is, rossz is,
 A kenyérért eladó is.
 Én se vagyok se jobb, se rosszabb...
 De nem hiszek senkit sem Gonosznak.
 (Mindenkivel békében élek)*

Ezúttal is egy kevésbé ismert költőt mutatunk be. Gyökössy Endre Szeghalmon született 1880. november 30-án, középiskolai tanulmányait a szarvasi főgimnáziumban végezte, 1900-ban érettségizett jelesen. Jó tanuló és sportoló volt, sportversenyeken díjakat nyert, szerkesztője volt a tanulók irodalmi szárnypróbálgatásai fórumá-

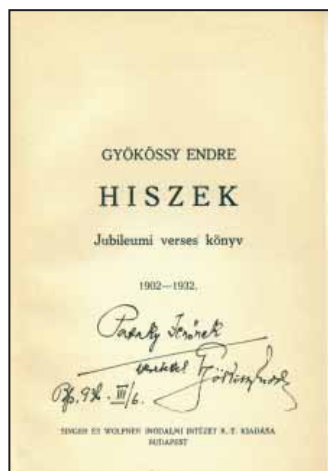
nak, a *Zsengének*nek. Diákkorában is sikeres, ismert poéta volt. Már felnőttként, 1924-ben, a főgimnázium ünnepségén szavalta el a Benka Gyulához írt *Emlékezés egy jó és kiváló magyarra* c. versét.

Mindig szeretettel gondolt vissza az Alma Materre, erről így vall Gyóni Géza emléktáblájának leleplezése alkalmából 1927. május 25-én mondott ünnepi beszédében: „Mindig nagy öröm hullámszik szívemben, ha Szarvasra jöhetnek. Ünnepe, ha ilyenkor elsétálok az öreg gimnázium előtt, megállok aajtámban, mert úgy érzem, hogy a vén skóla megelevenedik előttem. Ablakai szerető, becéző, simogató szemekké szépülnek, és rám mosolyognak, rám, a hazatalált hűséges fiúra, akiknek ez a nemes iskola finomította szívét, edzette lelkét és tágitotta esztét.”

Debrecenben és Budapesten jogot és bölcsészetet tanult, az *Egyetemi Lapok*, a debreceni *Főiskolai Lapok* és az *Élet* munkatársa, felelős szerkesztője volt. Államtudományi doktori oklevelet szerzett. 1908-tól a MÁV-iskolák és internátusok felügyelőjének nevezték ki. 1918-tól a MÁV jogásza. Rákospalotán telepedett le, ő szerezte az első magyar cserkészregényt, a palotai cserkészről írt regényeiben a szeghalmi gyermekpajtásai elevenednek meg.

Ruzicskay György
 illusztrációja

A kötet címlapja

A XX. század első felében ígéretes tehetségként tartották számon. A *Bokréta* költői társaság alapító tagja volt. Költeményei többnyire konzervatív életszemléletet tükröznek. 1920. után gyakran írt hazafias, patetikus, irredenta verseket. Sok dala megzenésítve vált népszerűvé. Több irodalmi pályadíjat nyert el. Felolvasó útjai során bejárta az országot, egyebek között Szarvason is megfordult.

Bekapcsolódott irodalmi társaságok tevékenységébe, tagja volt a Petőfi és a Kisfaludy Társaságnak (1923), a Magyar Protestáns Irodalmi Társaságnak és a nagykorösi Arany Já-

nos Társaságnak. A Nemzetközi Mark Twain Társaságnak alelnöki tisztét töltötte be, a Gárdonyi Társaság pedig elnökének választotta.

Több kötete jelent meg, köztük ifjúsági elbeszélések, versek, mesegyűjtemények. Endre fia (1913–1997), református lelkész, író, költő, pszichológus is sikeres pályát futott be, nevével is találkozhatunk a lexikonokban.

Az 1940-es évek első felében vonult nyugállományba. Rákospalotáról 1945-ben kitelepítették, ismét Szarvas vált az otthonává. 1957. február 13-án hunyt el Budapesten.

A most közölt versei a *Hiszek* c. (Bp., 1932) kötetében lelhetőek fel, melyet Ruzicskay György szép illusztrációi díszítenek. A *Doberdó* c. verse még a háborús években keletkezett, szörnyű lát-lelete a háború embert felőrölő borzalmainak. A *Jó hogy estig tart a nap* c. könnyed hangulatú, kesernyős-gunyoros verséből a költő bölcs filozófiája sugárzik.

Doberdó

*Pajtás, hol hagyta bogárszép hajad
 Fekete, csillámló tűzét?
 Olyan hófehér fiatal fejed!
 Zokogva borul rád szüléd.*

*Hamvas arcod porcellán bőre
 Kusza ráncokba aszalódott.
 Hol volt, hol nem volt, volt egy szép lány...
 Még irgalomból se ad csókot.*

*Rogyóra rokkant dúsizmú inad,
 Béna madárszárny két kezéd...
 Pajtás, az élet veszettül nehéz!
 Kenyered mivel keresed?*

*A dal a torkodbúl és szivedbúl
 Kiszikkadt az utolsó cseppig...
 Meddig lehet még bukdácsolni,
 Ó, ily kókadt kedvvel, meddig?*

*Még nem régen szikrázó két szemed
 Nézése oly tétova...
 Belőled, fonnyadt embertörmelék,
 Ép ember nem lesz már soha!*

*Penészt ettél, rozsdát ittál rá?
 Vagy megrontott valami rontás?
 Vagy a pokolban dárídoztál?
 – Doberdónál harcoltam, pajtás!*

Jó hogy estig tart a nap

*Kabát feslik, hull a gomb;
 Tép az élet, nyű a gond.
 Izom lankad, rogy a térd;
 Szűken mérik ki a bért.*

*Csak ha néha álmodunk:
 Van pecsenyénk, van borunk;
 Ébren ritkább a falat –
 Jó hogy estig tart a nap.*

*A gondtalan éjszaka
 Csicsijázó jó anya;
 Őlébe vesz a csudás
 Álomtalan aluvás.*

*Telik-múlik így napunk!
 S ha öreggé fáradunk:
 Milyen jó lesz! A Halál
 Hűségesen lekaszál.*